

Hirm Ameerika Ühendriikide ja mitme lääneriigi sõjalise löögi ees sundis Süüria diktaatori Bashar al-Assadi režiimi andma järele lääneriikide nõudmistele võtta keemiarelv kontrolli alla ja jõuda eelmisel nädalas Genfis saavutatud kokkuleppeni, ütles president Ilves kolmapäeval BNS-ile antud intervjuus.

"See oli hirm, mis sundis Assadi režiimi nõustuma paljude demokraatlike riikide nõudmistega. Kui Assadi režiim ja tema liitlased poleks teadnud ja tõesti uskunud, et USA on sõjaliseks löögiks tegelikult valmis, siis poleks jõutud ka Genfi kokkuleppeni, ütles president Ilves. Ta lisas, et Damaskus on esmakordselt tunnistanud keemiaarsenali olemasolu ning nõustunud selle andmisega rahvusvahelise kontrolli alla ja nende hävitamisega. "Mitte sellepärast, et nad ise sellise otsuseni jõudsid, vaid põhjusel, et nad seisid silmitsi USA ja mitme lääneriigi võimaliku sõjalise löögiga Süüria valitsuse positsioonide pihta," sõnas riigipea.

Eesti riigipea ei nõustunud väitega, justkui tõestasid Ameerika Ühendriigid ja president Barack Obama enda nõrkust, kui sõjaline löök keemiarelva kasutamise kahtlusega Süüria valitsuse vastu asendus lõpuks USA-Vene kokkuleppega Süüria keemiarelvade rahumeelseks hävitamiseks.

"Nii on tõesti mõned ka enne teid arvanud, aga vaadake asja laiemalt. Keemiarelvadeta Süüria muudab maailma kindlasti turvalisemaks ning see kaitseb sadu tuhandeid inimesi võimaliku kordusrünnaku eest. ÜRO inspektorite raport Süürias keemiarelva kasutamisest toetab neid, kes süüdistavad just Süüria valitsust massihävitusrelva kasutamises," ütles Ilves. "See oli kohutav ja ebainimlik kuritegu tsiviilelanike vastu, mis ei saa jääda vastusetaks."

Ilvese sõnul tahab eesti olla praegu kindel, et Süüria valitsus täidab Genfis saavutatud kokkulepet ja annab 21. septembriks ülevaate oma keemiarelvadest, lubab hiljemalt novembris riiki ÜRO relvainspektorid ja keemiaarsenal hävitatakse järgmise aasta keskpaigaks.

"Süüria on saanud selge sõnumi, et juhul kui nad kokkuleppest kinni ei pea, pole välistatud ka jõu kasutamine. Eesti on kindlal veendumusel, et ÜRO julgeolekunõukogu resolutsioonis Süüria keemiarelvade allutamise rahvusvahelisele kontrollile tuleb käsitleda ka kokkuleppe kontrollimehhanismi ja kokkulepitule võimalikku mitte-allumist," märkis Ilves intervjuus.

Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA rõhutasid esmaspäeval, et ÜRO resolutsioon Süüria keemiarelvade rahvusvahelisele kontrollile allutamise kohta peab olema "jõuline ja siduv".

ÜRO inspektorite hinnangul on olemas "selged ja veenvad tõendid" keemiarelvade suhteliselt ulatuslikust kasutamisest augustikuises rünnakus Süürias, milles sai surma sadu inimesi. Inspektorite raporti kohaselt "annavad kogutud keskkonna-, keemilised ja meditsiinilised analüüsid selgeid ja veenvaid tõendeid selle kohta, et 21. augustil kasutati Damaskuse Ghouta piirkonnas närvigaasi sariini sisaldanud pind-pind tüüpi rakette".

USA ja Venemaa jõudsid eelmisel nädalal kokkuleppele Süüria keemiaarsenali hävitamise kavas ning leidsid üksmeelselt, et kui Süüria leppele ei allu, astub ÜRO Julgeolekunõukogu jõulisi vastusamme. Genfi kokkulepe annab Assadile nädal aega oma keemiaarsenalist ülevaate andmiseks ja näeb Süüria keemiaprogrammiga seotud objektidel ette rahvusvahelised inspeksioonid hiljemalt tänavu novembriks ja keemiaarsenali hävitamise 2014. aasta keskpaigaks.